

توجه مستشرقان به منابع شیعی در سال‌های اخیر بیشتر شده است

به برکت تلاش‌هایی که عالمان شیعه داشتند و آثاری که منتشر کرده‌اند، توجه مستشرقان در سال‌های اخیر را به خودشان جلب کردند و مطالعات آنها به حوزه معارف شیعی معطوف شده است؛ برخی از مستشرقان واقعاً بی‌غرض کار می‌کنند و به دنبال کشف و پردازش يك مطالب علمی هستند.

به برکت تلاش‌هایی که عالمان شیعه داشتند و آثاری که منتشر کرده‌اند، توجه مستشرقان در سال‌های اخیر را به خودشان جلب کردند و مطالعات آنها به حوزه معارف شیعی معطوف شده است؛ برخی از مستشرقان واقعاً بی‌غرض کار می‌کنند و به دنبال کشف و پردازش يك مطالب علمی هستند.

محمدرضا ستوده نیا، مدیر گروه علوم قرآن و حدیث دانشگاه اصفهان و داور بین‌المللی مسابقات قرآن در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا) به بررسی مطالعات جدید مستشرقان پرداخت و در این رابطه عنوان کرد: با بررسی و مطالعه کارهای تحقیقاتی و پژوهش‌های مستشرقان معاصر ما به این نتیجه دست می‌یابیم که در حال حاضر مستشرقان در ابعاد مختلف شئونات مسلمین و همچنین قرآن کریم و سنت نبوی در حال مطالعه هستند و این مطلبی است که از دیرباز انجام شده است.

وی افزود: در دوره معاصر و مخصوصاً در چند سال اخیر می‌بینیم که جهت‌گیری‌های خاصی دارد ایجاد می‌شود و مستشرقان در حال آشنایی بیشتر با معارف اسلامی و اعتقادات فرق اسلامی هستند؛ مثلاً در دوره پیشین ما می‌بینیم که مستشرقان بیشتر در مطالعات خودشان بر منابع اهل سنت متمرکز بوده‌اند، یعنی وقتی می‌خواستند اسلام‌شناسی بکنند، تنها منابع اهل سنت نظیر تفاسیر مهم اهل سنت و مجامع اهل سنت را مطالعه می‌کردند.

مدیرگروه علوم قرآن و حدیث دانشگاه اصفهان در ادامه گفت: در عین حال در این سال‌های اخیر می‌بینیم که برکت تلاش‌هایی که عالمان شیعه داشتند و آثاری که از خودشان منتشر کردند، توجه مستشرقان را به خودشان جلب کردند و اکنون يك سری مطالعاتی در حوزه معارف شیعی در حال انجام است که امیدواریم این مطالعات به ثمر بنشیند و البته باید به صورت مناسبی پالایش شود. برخی از این مستشرقان واقعاً بی‌غرض کار می‌کنند و به دنبال این هستند که يك مطلب علمی را کشف و پردازش بکنند.

ستوده‌نیا گفت: اما به هر حال برخی هم ممکن است که با غرض و با پیش‌فرض‌های منفی به مطالعه معارف اسلامی خصوصاً معارف فرق و مذاهب و معارف شیعه بپردازند. این است که به هر حال ما می‌بینیم هر چند وقت یکبار مقالات متعددی به زبان خارجی و همچنین به زبان عربی منتشر می‌شود و این نشان می‌دهد که این مطالعات باعث شده است که معارف اهل بیت (ع) توسعه پیدا کند و جلب توجه کند.

وی اضافه کرد: جالب این است که ما از زمان علامه طباطبائی (ره) دیدیم مستشرقانی می‌آیند و با نامه‌نگاری‌هایی که با ایشان یا حتی با بعضی از مراجع دیگر داشتند، اظهار تمایل به اسلام کردند یا حتی شیعه شدند. این نقطه عطفی است و امیدواریم که انشاء الله در سال‌های نزدیک ببینیم که مطالعات مستشرقان به گونه‌ای جهت داده بشود که خدمتی به اسلام و مسلمین باشد.

داور بین‌المللی مسابقات قرآن در ادامه تأکید کرد: در این جهت حوزه‌ها، دانشگاه‌ها و عالمان ما باید این جهت را به مستشرقان بدهند که این طور نباشد که منحصر در منابع اهل سنت باقی بمانند و برخی از احادیث جعلی یا مشکلاتی که در منابع و روایات کهن است، سبب شود که مستشرقان نسبت به اسلام بدبین باشند، چون آن‌ها مبنای خود را بر همان احادیث ناصحیح و باورهای غلط گذاشته‌اند و فکر کرده‌اند که فرهنگ اسلامی را همین احادیث مجعول تشکیل می‌دهد و در نتیجه نسبت به اسلام تهاجم داشتند و اگر ما بتوانیم این نقطه منفی و این لکه را از افکار این‌ها بزداییم و با نشان دادن معارف حقیقی اسلامی خصوصاً از بُعد شیعه، فکر می‌کنم بتوانیم خدمت بزرگی بکنیم.

ستوده‌نیا

از زمان علامه طباطبائی (ره) دیدیم مستشرقانی می‌آیند و با نامه‌نگاری‌هایی که با ایشان یا حتی با بعضی از مراجع دیگر داشتند اظهار تمایل به اسلام کردند یا حتی شیعه شدند

وی در ادامه افزود: یکی دیگر از جنبه‌هایی که مستشرقان مطالعات خود را بر آن متمرکز کرده‌اند و جنبه نوینی هم دارد، ابعاد لفظی قرآن کریم است که تقریباً پژوهش‌های کاملاً نوینی را ارائه داده‌اند، البته ما می‌دانیم در حدود چهل، پنجاه سال پیش چند نفر از مستشرقان در بخش ابعاد لفظی قرآن به‌خصوص بُعد تلاوت و تفهیم صوت قرآن کار کردند، هرچند که کارهای ناقصی بود، اما در سال

1985 دکتر کریستین نلتسون پایان‌نامه دکتری خود را بر اینکه تلاوت قرآن و اثر آن و چرا تلاوت قرآن باعث می‌شود تحول در مسلمین ایجاد بشود و در مردم با يك تلاوت مثلاً عبدالباسط در آفریقای جنوبی، 90 و اندی نفر مسلمان بشوند یا این چه عاملی است که با تلاوت آیات قرآن در خطبه جمعه سیدقطب چند نفر مسیحی بیایند و تمایل به اسلام پیدا بکنند.

ستوده‌نیا افزود: چطور ممکن است تلاوت قرآن این‌گونه و با این سرعت تحول ایجاد کند و لذا ایشان این کار را در مصر انجام داده و از دانشگاه برکلی کالیفرنیا بورسیه مصر را گرفت و در آنجا پایان‌نامه دکتری خود را نوشت و جالب این است که کتابی تدوین کرد تحت عنوان «هنر قرائت قرآن»؛ که انصافاً کتاب بسیار پرمحتوایی است. ایشان هم در زمینه‌های آواشناسی، زبان‌شناسی و موسیقی قرآن کار کرده است و يك کار خیلی خوبی در این زمینه است که بعد از دفاع دکتری ایشان چاپ رسید.

وی گفت: من هم این کتاب را در سال 2000 در لندن مطالعه کردم و الحمد لله خدا توفیق داد که با کمک همکاران این اثر ارزشمند ترجمه شد و تحقیقات هم بر آن اضافه شد و می‌توانیم بگوییم تقریباً جزء جدیدترین کارهایی است که در زمینه استشراق و مستشرقین در حوزه قرآن کریم انجام شده است.